

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ 04 ” 09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

8.1 ПП Методика викладання дисциплін освітньої галузі

«Мова і література»

спеціальність 8.01010201 «Початкова освіта»

Педагогічний інститут

Методи викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література»: роб. навч. прогр. [для студ. спеціальності 8.01010201 «Початкова освіта»] / уклад. В.О. Науменко, М.Д. Осколова, С.Г. Дубовик – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 34 с.

Розробники:

Науменко Віра Орестівна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

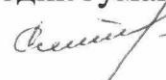
Осколова Мар'яна Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Дубовик Світлана Григоріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

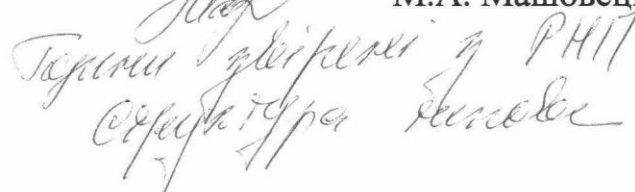
Протокол № 1 від 03 вересня 2014 року

Завідувач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

 – С.М. Мартиненко

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

М.А. Машовець

Терези Гайденко з РНІТ
Секретарка Машовець

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	6
III. Програма	7
<i>Змістовий модуль I. Методологічні засади підготовки вчителя початкових класів до викладання української мови.</i>	<i>7</i>
IV. Плани семінарських та практичних занять.	11
V. Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література».. . . .	15
VI. Карта самостійної роботи магістранта.	16
VII. Завдання для самостійної роботи.	17
VIII. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект)	18
IX. Система поточного та підсумкового контролю.	19
X. Методи навчання.	22
XI. Методичне забезпечення курсу	23
XII. Рекомендована література	
Основна.	23
Додаткова.	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література», розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література» є складовою частиною дисциплін блоку професійної та практичної підготовки. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації**, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу навчання і виховання студентів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; професійно-педагогічну діяльність викладача вищої школи.

Мета курсу – розкрити наукові основи методики викладання української мови, сформулювати психологічну, педагогічну, методичну готовність магістрантів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- систематизувати і поглибити знання з методики викладання української мови;
- забезпечити професійну готовність магістрантів;
- ознайомити майбутніх викладачів із формами, методами та прийомами навчання в умовах КМС.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- проводити міні-дослідження, аналізувати зміст підручників різних авторів, порівнювати різні підходи до розв'язання питань навчання української мови і читання;
- створювати програмно – методичне забезпечення курсу методики читання, методики викладання української мови;
- розробляти і проводити лекції, практичні заняття з методики читання із застосуванням Smart-дошки;
- вибирати ефективні прийоми досягнення визначеної мети з урахуванням рівня підготовки студентів;
- спостерігати, аналізувати досвід викладачів, переносити ефективні прийоми та форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72, із них 12 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 31 год. – самостійна робота, 4 год. - модульний контроль, 9 год. – семестровий контроль. Вивчення магістрантами навчальної дисципліни завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес підготовки майбутнього викладача до викладання методики української мови.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>1 модуль</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>72 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань <i>0101 "Педагогічна освіта "</i></p> <p>Шифр та назва спеціальності: <i>8.01010201. Початкова освіта</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"магістр"</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2.</p> <p>Семестр: 3,4.</p> <p>Аудиторні заняття: <i>28 годин</i>, з них: Лекції (теоретична підготовка): <i>12 годин</i> Семінарські заняття: <i>12 годин</i></p> <p>Індивідуальна робота: <i>4 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>31 година</i></p> <p>Модульний контроль: <i>4 години</i> Семестровий контроль: <i>9 годин</i> Вид контролю: <u>залік</u></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							Семестровий контроль
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна Робота	Самостійна робота	Модульний контроль	
Змістовий модуль Методологічні засади підготовки вчителя початкових класів до викладання української мови									
1	Формування готовності магістрів до викладання навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти»	9	4	4			5		
2	Методика підготовки і проведення практичного заняття (на матеріалі лекції «Формування готовності магістрів до викладання навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти»)	10	5		4	1	6		
3	Наукові основи методики викладання курсу української мови в початковій школі	4	4	4			5		
4	Формування методичної і комунікативної компетентностей майбутнього вчителя початкової школи у процесі підготовки до проведення уроків української мови	16	6		4	2	5		
5	Формування методичної і літературознавчої компетентностей майбутнього вчителя у процесі підготовки до проведення уроків літературного читання	15	5	4		1	10		
6	Предметні компетенції вчителя під час формування навички читання, аналізу твору (казки, оповідання, байки, вірша, п'єси	4	4		4				
	Разом	72	28	12	12	4	31	4	9
	Разом за навчальним планом	72	28	12	12	4	31	4	9

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Лекція. 1 Формування готовності магістрів до викладання навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти» (4 год.)

Основні поняття: навчальна дисципліна, робоча навчальна програма, навчальний зміст, компетентність, компетенція, професійна компетенція, професійна мовнокомунікативна компетенція

Професійна мовнокомунікативна компетенція студента: загальна мета й завдання української мови як шкільного предмета, передбачає формування в молодших школярів умінь висловлюватись в усіх доступних для них формах, типах і шляхах, а, також, оволодіти мовною теорією. Філологічна підготовка дітей охоплена предметом «Українська мова» і має практичну мовленнєву спрямованість і формування слухання, мовлення, становлення механізму читання – письма з подальшим його вдосконаленням. Базова структура наведена в комплексному розділі «Навчання грамоти», який пізніше членується на три напрямки:

- Читання і література;
- Письмо з елементами граматики;
- Усне та письмове мовлення з елементами теорії мовлення.

Мовна освіта України характеризується взаємодією трьох пов'язаних між собою тенденцій: перша полягає у соціально-політичній необхідності опанування кожним громадянином України, до якої б національності він не належав, української державної мови; друга передбачає необхідність в одних випадках відновлення, а в інших – започаткування вивчення в школах мов тих національних спільнот. Які проживають інших країн, а без знання іноземних мов це робити дуже складно. Тому проблему мовної освіти в Україні доводиться розв'язувати з урахуванням усіх трьох зазначених тенденцій.

Література

Основна

1. Біляєв О. Методика мови як наука / О. Біляєв // Дивослова. – 2002. – №11. – С. 20–50.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/> – Назва з екрану.
3. Калмикова Л. О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психологічний та лінгводидактичний аспект: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / Л. О. Калмикова – К. : НМЦВО, 2008 – 163 с.

4. Симоненко Т. Лінгводидактичні засади формування комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів / Т. Симоненко // Українська мова і література в школі. – 2006. – № 6. – С. 38-41.

Додаткова

1. Бадер В.І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / В. І. Бадер – К., 1997. – 49 с.
2. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови вищій школі: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / В. Ф. Дороз – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 176 с.
3. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
4. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К. : Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 429с.
5. Олійник І.М. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / І. М. Олійник – Рівне, 2010. – 164 с.

Семінарське заняття.1 Методика підготовки і проведення практичного заняття (на матеріалі лекції «Формування готовності магістрів до викладання навчальної дисципліни «Методика навчання грамоти») (4 год.)

Лекція 2. Наукові основи методики викладання курсу української мови в початковій школі (4 год.)

Основні поняття: технології навчання української мови, нові підходи у викладанні початкового курсу української мови, компетентнісний підхід у навчанні української мови, формування комунікативної компетентності.

Теоретичні основи вивчення початкового курсу української мови в початковій школі. Методика викладання української мови як педагогічна наука. Українська мова як навчальний предмет у початкових класах.

Загальна характеристика принципів навчання української мови в початкових класах. Методи і прийоми навчання української мови в початковій школі. Урок як основна форма навчально-виховного процесу з рідної мови. Дидактичні засоби навчання української мови в початковій школі. Методика вивчення основних розділів початкового курсу української мови (фонетики, лексики, орфографії, граматики).

Концептуальні засади методики викладання української мови в початковій школі. Освітні технології у навчанні української мови. Сучасні підходи у викладанні початкового курсу української мови. Компетентнісний підхід у навчанні української мови. Формування ключової комунікативної компетентності молодших школярів. Формування соціокультурної компетентності в учнів початкової школи на уроках української мови. Формування у молодших школярів компетентності вміння вчитися у процесі вивчення рідної мови. Соціалізація молодших школярів на уроках української мови.

Література

Основна

1. Лобчук О. Г. Навчання мовленнєвої діяльності на уроках мови. 1 – 4 класи : навч.-метод. посібник / О. Г. Лобчук. – К. : Кафедра, 2012. – 120 с.
2. Методика навчання української мови в початковій школі: навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
3. Навчальні програми середньої загальноосвітньої школи. – К. : Видавничий Дім «Освіта», 2012. – 429 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для вищ. навч. закл. / О. Я. Савченко. – 2-ге вид. – К. : Грамота, 2013. – 504 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студентів вищ. пед. закл. освіти / М. М. Фіцула. – К., 2003. – 528 с.

Додаткова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М. Алексюк – К. : Вища школа, 1988. – 220 с.
2. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / За редакцією В.Г.Кременя. – К. : Освіта, 2004. – 384 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. для вузів / Н.П. Волкова. – К. : Академія, 2001 – 576 с.
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
6. Зязюн І.А. Основи педагогічної майстерності / І.А. Зязюн . – К. : Наукова думка, 1987. – 209 с.
7. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С.Костюк. – К.: Рад. школа, 1989. – 608 с.

Семінарське заняття. Формування методичної і комунікативної компетентностей майбутнього вчителя початкової школи у процесі підготовки до проведення уроків української мови (2 год.)

Лекція 3. Формування методичної і літературознавчої компетентностей майбутнього вчителя у процесі підготовки до проведення уроків літературного читання (4 год.)

Основні поняття теми: компетентність, методична компетентність, літературознавча компетентність вчителя початкових класів.

Зміст методичної компетентності: знання програми з літературного читання, психології сприймання художнього твору, володіння методикою літературного аналізу художнього твору відповідно до його жанрових особливостей, майстерністю виразного читання.

Зміст літературознавчої компетентності вчителя початкових класів: знання творів дитячої літератури, основних жанрів літератури та їх особливостей; вміння визначати проблему, тему, ідею, засоби створення художнього образу.

Література

Основна

1. Галич О. Теорія літератури: Підручник / О.Галич, В.Назарець, Є. Васильєв. – К.: Либідь. 2001. - С. 124 - 141; 205 - 223.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1 – 4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – С. 71 – 91
3. Савченко О. Я. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи / О. Я.Савченко // Початкова школа. – 2012. – № 4. – С. 1–6.
4. Савченко О. Я. Ключові компетентності - інноваційний результат шкільної освіти / О. Я. Савченко // Рідна школа. – 2011. – № 8 – 9. – С .8 – 11.
5. Савченко О. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи / О. Савченко // Початкова школа. - 2012. – № 8. – С. 1 – 6.

Додаткова

1. Мовчун А. Запрошуємо у світ літературних термінів / А. Мовчун // Початкова школа. – 2003. - №10. – С. 35 – 38.
2. Науменко В. Уроки літературного читання в 2 класі: метод. Посіб. для вчителя / Віра Науменко. – К. : Генеза, 2013. – 280 с.
3. Науменко В. Уроки літературного читання в 3 класі: метод. Посіб. для вчителя / Віра Науменко. – К.: Генеза, 2014. – 280 с.
4. Савченко. О. Методичний аналіз підручника «Літературне читання» для 2-го класу: зміст, структура, методичні настанови / О. Савченко // Початкова школа. – 2013. – № 5. – С. 1–5.
5. Савченко О. Я.Методика читання у початкових класах: посіб. для вчителя. / О. Я. Савченко- К. : Освіта, 2007. - 334 с.
6. Савченко. О. Методичний аналіз підручника «Літературне читання» для 2-го класу: зміст, структура, методичні настанови / О. Савченко // Початкова школа. – 2013. - № 5. – С. 1–5.
7. Цимбалюк Л. Проблеми ведення літературознавчої пропедевтики в початкових класах / Л. Цимбалюк // Початкова школа. – 2000. – № 11. – С. 19–25.

Семінарське заняття. Методологічні засади підготовки вчителя початкових класів до викладання української мови: літературного читання в початкових класах (4 год.)

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Семінарське заняття. 1

Тема: Методика підготовки і проведення практичного заняття (на матеріалі лекції «Формування готовності магістрів до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів») (4 год.)

План

1. Завдання і мета курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школяра» в світлі нового Державного стандарту загальної середньої освіти.
2. Вивчення проблеми викладання курсу «Мовленнєвий розвиток школяра. 1-4 класи» і ВНЗ у науково-педагогічній фаховій літературі.
3. Методика проведення практичних занять у ВНЗ з теми «Мовленнєвий розвиток школяра. 1-4 класи».
4. Методика проведення семінарських занять з теми «Мовленнєвий розвиток школяра. 1-4 класи».

Література

Основна

1. Біляєв О. Методика мови як наука / О. Біляєв // Дивослова. – 2002. – №11. – С. 20–50.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/> – Назва з екрану.
3. Калмикова Л. О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психологічний та лінгводидактичний аспект: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / Л. О. Калмикова – К. : НМЦВО, 2008 – 163 с.
4. Симоненко Т. Лінгводидактичні засади формування комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів / Т. Симоненко // Українська мова і література в школі. – 2006. – № 6. – С. 38-41

Додаткова

1. Бадер В.І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / В. І. Бадер – К., 1997. – 49 с.
2. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови вищій школі: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / В. Ф. Дороз – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 176 с.
3. Захарійчук М. Д. Методика навчання грамоти (курс лекцій для студентів спеціальності 7.010102 – «початкове навчання») / М. Д. Захарійчук. – 2-ге видання, стереотипне. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2005. – 70 с.
4. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
5. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К. : Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 429с.

6. Олійник І.М. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / І. М. Олійник – Рівне, 2010. – 164 с.

Семінарське заняття 2.

Тема: Формування методичної і комунікативної компетентностей майбутнього вчителя початкової школи у процесі підготовки до проведення уроків української мови (4 год.)

План

1. Методика підготовки і проведення навчальних занять із методики викладання української мови.
2. Лекційне заняття з методики викладання української мови і методика його підготовки і проведення.
3. Методика підготовки і проведення практичного заняття з методики викладання української мови.
4. Семінарське заняття з методики викладання української мови і методика його підготовки і проведення.
5. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи.
6. Формування культури мовлення і культури спілкування майбутніх учителів початкової школи.

Література

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М. Алексюк – К.: Вища школа, 1988. – 220 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. для вузів / Н.П. Волкова. – К.: Академія, 2001 – 576 с.
3. Зязюн І.А. Основи педагогічної майстерності / І.А. Зязюн . – К.: Наукова думка, 1987. – 209 с.
4. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. для студентів вищ. пед. закл. освіти / М. М. Фіцула. – К., 2003. – 528 с.

Додаткова

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : метод. посіб. / М.С. Вашуленко. – К.: Освіта, 2006. – 268 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / За редакцією В.Г. Кременя. – К.: Освіта, 2004. – 384 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Лобчук О.Г. Навчання мовленнєвої діяльності на уроках мови. 1 – 4 класи :навч.-метод. посібник/О.Г. Лобчук. – К. : Кафедра, 2012. – 120 с.

5. Методичний коментар до навчальних програм для 1 – 4 класів : Дайджест / Укл. О.В. Онопрієнко. – Донецьк : Каштан, 2012. – 108 с.
6. Навчальні програми середньої загальноосвітньої школи. – К. : Видавничий Дім «Освіта», 2012. – 429 с.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для студентів пед.фак. / О. Я. Савченко. – К. : Абрис, 1997. – 416 с.

Семінарське заняття 3.

Тема. Предметні компетенції вчителя під час формування навички читання, аналізу твору (казки, оповідання, байки, вірша, п'єси) (4 год.).

План

1. Предметні компетенції вчителя під час формування навички читання в учнів початкових класів.
2. Предметні компетенції вчителя під час аналізу художнього твору: а) оповідання; б) вірша (пейзажної лірики); в) казки; г) байки; д) п'єси

Література

Основна

1. Савченко О. Сучасний урок: суб'єктивність навчання і варіативність структури / О. Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 11– 16.
2. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: посіб. для вчителя / О. Я. Савченко. – К. : Освіта, 2007. – 334 с.
3. Савченко О. Я. Літературне читання: підруч. для 2-го кл. / О. Я. Савченко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 160 с.
4. Науменко В. О. Літературне читання: підруч. для 2-го кл./ В. О. Науменко. – К. : Генеза, 2012. – 160 с.
5. Науменко В. О. Читання в 2 класі (методичні рекомендації до уроків читання за «Читанкою», 2 клас, автор В. О. Науменко): посіб. для вчителя / В. О. Науменко. – К. : Генеза, 2011. – С. 17 – 19.

Додаткова

1. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі : посіб. для студентів та вчителів початкової школи // [Електронний ресурс] / Г. П. Волошина. – Режим доступу - :http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/325/1/Osoblyvosti_urokiv_chytannia.pdf . – Назва з екрана.
2. Науменко В. Особливості змісту навчально-методичного комплексу з літературного читання в третьому класі (авт. В. О. Науменко) / В. Науменко // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2014. – №5. С. 16 - 20
3. Науменко В. О. Художній твір як мистецтво слова / В. О. Науменко // Учитель початкової школи. – 2014. – №4. – С. 8 – 12.

4. Остапенко Н. Лінгводидактичні компетентності як основа професійно – педагогічної діяльності майбутніх вчителів – філологів / Н. Остапенко // Українська мова і література в школі. – 2006. – № 4. – С. 44 – 48.
5. Скорина Л. Аналіз художнього твору : навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Л. Скорина. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2013. - 424 с. / [Електронний ресурс] / Л.Скорина. – Режим доступу: http://www.bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_1624021366.pdf . – Назва з екрана.
6. Фенцик О. Методика аналізу ліричного твору на уроках літературного читання / О. Фенцик // Початкова школа. – 2012. – №12. – С. 19 – 23.
7. Фенцик О. Повноцінне сприйняття молодшими школярами художніх творів на уроках літературного читання / О. Фенцик // Початкова школа. – 2011. – №11. – С. 9 – 15.

V. Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література».

Разом: 72 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 31 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 9 год. Кількість балів 232, коеф. – 2,3

Модулі	Змістовий модуль
Назва модуля	Методологічні засади підготовки вчителя початкових класів до навчання української мови
Кількість балів за модуль	Відв. лекцій – 6 бал, сем.-6 бал, роб. на сем,- 60 б., сам. роб. 80 б.- Разом- 152 бали
Теми лекцій 6 балів (відвідування)	Формування готовності магістрів до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів» Наукові основи методики викладання курсу української мови в початковій школі Формування методичної і літературознавчої компетентностей майбутнього вчителя у процесі підготовки до проведення уроків літературного читання
Теми семінарських занять(відвідування, робота під час заняття) 60+6	Методика підготовки і проведення практичного заняття (на матеріалі лекції Формування готовності магістрів до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів») Формування методичної і комунікативної компетентностей майбутнього вчителя початкової школи у процесі підготовки до проведення уроків української мови Предметні компетенції вчителя під час формування навички читання, аналізу твору(казки, оповідання, байки, вірша, п'єси)
Самостійна робота (80 б.)	Табл. 6.1. (80 балів)
МКР	50
ІНДЗ	30
Види поточного контролю	

Таблиця 6.1

VI. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Методологічні засади підготовки вчителя початкових класів до викладання української мови			
Формування готовності магістра до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів» (5 год.)	Підсумкове тестування модульний контроль	10	3
Методика підготовки і проведення практичного заняття (на матеріалі лекції «Формування готовності магістра до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів» (6 год.)	Підсумкове тестування модульний контроль	10	
Наукові основи методики викладання курсу української мови у початковій школі (5 год.)	Підсумкове тестування модульний контроль	20	
Формування методичної і комунікативної компетентностей майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення уроків української мови (5 год)	Підсумкове тестування модульний контроль	20	
Формування методичної і літературознавчої компетентностей майбутнього вчителя у процесі підготовки до проведення уроків літературного читання (10 год)	Підсумкове тестування модульний контроль	20	
<i>Разом: 31 год</i>	<i>Разом: 80 балів</i>		

VII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1

Методологічні засади підготовки вчителя початкових класів до викладання української мови

Тема 1. Формування готовності магістра до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів»

Розробити тематику бакалаврських робіт із курсу «Методика навчання української мови: навчання грамоти»

Тема 2. Методика підготовки і проведення практичного заняття на матеріалі лекції «Формування готовності магістра до викладання курсу «Мовна освіта. Мовленнєвий розвиток школярів»

Розробити тематику практичних занять з курсу «Методика навчання української мови»

Тема 3. Наукові основи методики викладання курсу української мови у початковій школі

Розробити тематику бакалаврських робіт із курсу «Методика навчання української мови»

Тема 4. Формування методичної і комунікативної компетентностей майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення уроків української мови

Розробити тематику практичних і семінарських занять із курсу «Методика навчання української мови»

Тема 5. Формування методичної і літературознавчої компетентностей майбутнього вчителя у процесі підготовки до проведення уроків літературного читання

Підготувати повідомлення на основі опрацьованих статей «Творча майстерня вчителя під час підготовки до уроків літературного читання» (зі слайдами)

Література

1. Куцевол О. Методика літератури – наука, заснована на творчості / О. Куцевол // Дивослово. – 2006. – № 3. – С. 19 – 24.
2. Мегем Є. Спільна творча діяльність викладачів і студентів – основа проектно-технологічної підготовки / Є. Мегем // Вища освіта України. – 2005. – С. 246 – 345.
3. Науменко В. О. Підготовка студентів до опрацювання казки із використанням методу моделювання / В. О. Науменко // Початкова освіта. – 2008. – № 44. – С. 18.
4. Остапенко Н. Місце моделювання як методу навчання у педагогічному проектуванні / Н. Остапенко // Українська мова та література в школі. – 2004. - № 6. – С. 41 – 46.
5. Тихомирова К. М. Робота над створенням діафільму з компонентом проектної діяльності школярів / К. М. Тихомирова, Т. В. Сазонцева // Начальна школа. – 2006. – № 12. – С. 26 – 30.
6. Шейкина С. А. Литературный праздник по сказке Джанни Родари «Приключения Чиполлино» / С. А. Шейкина // Начальная школа. – 2011. – № 6. – С. 56 – 60.

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО -ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна науково-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне науково--дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика викладання дисциплін освітньої галузі «Мова і література»» – це вид науково-дослідної роботи магістранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

ІНДЗ – науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату і практичного завдання: розроблена лекція, практичне заняття. Обов'язковою складовою є розробка слайдів.

Теми ІНДЗ:

1. Методичні рекомендації щодо вивчення основних розділів курсу української мови для вчителів початкових класів (фонетики, лексики, граматики, орфографії).

2. Методичні рекомендації до літературного аналізу прозового твору в 3 класі із складанням структурної схеми художніх образів (казка одного з видів, оповідання, байка, легенда) – твір на вибір.

Розробка слайдів до аналізу твору.

Критерії оцінювання подано відповідно у табл. 7.1.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	6 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел) Відповідність розробленого практичного заняття, лекції визначеному виду Змістовність і доцільність презентаційних матеріалів	2 бали 5 балів 10 балів
Разом		30 балів

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Теорія і практика методики викладання української мови у початкових класах» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

**Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного)
контролю**

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	6
2	Відвідування семінарських занять.	6
3	Робота на семінарських заняттях	60
4	Модульна контрольна робота	50
5	Самостійна робота	80
6	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
Підсумковий рейтинговий бал		232 Коеф. 2,3

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, ПМК
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

**Порядок переведення рейтингових показників успішності у
європейські оцінки ECTS**

За 100-бальною шкалою	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		ECTS	Оцінка
90 – 100	A	5	Відмінно
82 – 89	B	4	Добре
75 – 81	C	4	Задовільно
69-74	D	3	Задовільно
60 – 68	E	3	Задовільно
35-59	FX	2	Незадовільно з повторним вивченням курсу
1-34	F	2	Незадовільно без повторного вивчення курсу

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

«незадовільно»	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
-----------------------	---

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістранта на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- Відеозаписи уроків
- Конспекти лекцій
- Набір дидактичного матеріалу для проведення практичних занять
- Зразки уроків української мови в початковій школі
- Зразки уроків читання творів різних жанрів, уроків української мови
- Підручники «Українська мова», «Читанка», «Літературне читання»
- Навчальні посібники
- Тестові контрольні завдання
- Слайди

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Біляєв О. Методика мови як наука / О. Біляєв // Дивослова. – 2002. – №11. – С. 20–50.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/> – Назва з екрану.
3. Калмикова Л. О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психологічний та лінгводидактичний аспект: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / Л. О. Калмикова – К. : НМЦВО, 2008 – 163 с.
4. Симоненко Т. Лінгводидактичні засади формування комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів / Т. Симоненко // Українська мова і література в школі. – 2006. – № 6. – С. 38-41

Додаткова

1. Бадер В.І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / В. І. Бадер – К., 1997. – 49 с.
2. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови вищій школі: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / В. Ф. Дороз – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 176 с.
3. Захарійчук М. Д. Методика навчання грамоти (курс лекцій для студентів спеціальності 7.010102 – «початкове навчання») / М. Д. Захарійчук. – 2-ге видання, стереотипне. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2005. – 70 с.
4. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
5. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К. : Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 429с.
6. Олійник І.М. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / І. М. Олійник – Рівне, 2010. – 164 с.

Основна

1. Зязюн І.А. Основи педагогічної майстерності / І.А. Зязюн . – К. : Наукова думка, 1987. – 209 с.
2. Лобчук О.Г. Навчання мовленнєвої діяльності на уроках мови. 1 – 4 класи : навч.-метод. посібник/О.Г. Лобчук. – К. : Кафедра, 2012. – 120 с.
3. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
4. Навчальні програми середньої загальноосвітньої школи. – К. : Видавничий Дім «Освіта», 2012. – 429 с.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для вищ. навч. закл. / О. Я. Савченко. – 2-ге вид. – К. : Грамота, 2013. – 504 с.

Додаткова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М. Алексюк – К. : Вища школа, 1988. – 220 с.
2. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за редакцією В.Г. Кременя. – К. : Освіта, 2004. – 384 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. для вузів / Н.П. Волкова. – К. : Академія, 2001 – 576 с.
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
6. Зязюн І.А. Основи педагогічної майстерності / І.А. Зязюн . – К. : Наукова думка, 1987. – 209 с.
7. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.С.Костюк. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.

Основна

1. Савченко О.Я. Літературне читання: підруч. для 2 кл. / О. Я. Савченко. – К. :Освіта, – 2012. – 162.
2. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: посіб. для вчителя / О. Я. Савченко. – К. : Освіта, 2007. – 334 с.
3. Науменко В. О. Психолого-педагогічні основи навчання читання у початковій школі: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. О. Науменко. – К.: Київ ун-т ім. Б.Грінченка, 2012. – 124 с.
4. Науменко В. О. Літературне читання: підруч. для 2 кл. / В. О. Науменко. – К. Генеза. - 2012. - 160 с.
5. Науменко В. Уроки літературного читання в 2 класі: метод. посіб. для вчителя / Віра Науменко. - К. : Генеза, 2013. – 280 с.

Додаткова

1. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі : посіб. для студентів та вчителів початкової школи // [Електронний ресурс] / Г. П. Волошина. – Режим доступу – : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/325/1/Osoblyvosti_urokiv_chytannia.pdf . – Назва з екрана.
2. Куцевол О. Методика літератури – наука, заснована на творчості / О. Куцевол // Дивослово. – 2006. – № 3. – С. 19 – 24.
3. Науменко В. Особливості змісту навчально–методичного комплексу з літературного читання в третьому класі (авт.В.О. Науменко) // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2014. –№5.
4. Науменко В.О. Підготовка студентів до опрацювання казки із використанням методу моделювання /В.О.Науменко// Початкова освіта. – 2008. – № 44. – С. 18.
5. Науменко В.О.Художній твір як мистецтво слова/В.О.Науменко // Учитель початкової школи. – 2014. – №4. – С.8–12.
5. Савченко О. Сучасний урок: суб'єктивність навчання і варіативність структури / О.Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 11 – 16
6. Скорина Л. Аналіз художнього твору : навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Л. Скорина. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2013. — 424 с. / [Електронний ресурс] / Л.Скорина. – Режим доступу: http://www.bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_1624021366.pdf . – Назва з екрана.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Лобчук О.Г. Навчання мовленнєвої діяльності на уроках мови. 1 – 4 класи: навч.-метод. посібник /О.Г. Лобчук. – К. : Кафедра, 2012. – 120 с.
2. Навчальні програми середньої загальноосвітньої школи. – К. : Видавничий Дім «Освіта», 2012. – 429 с.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для вищ. навч. закл. / О. Я. Савченко. – 2-ге вид. – К. : Грамота, 2013. – 504 с.
4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М. Алексюк – К. : Вища школа, 1988. – 220 с.
5. Волкова Н .П. Педагогіка : навч. посіб. для вузів / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2001 – 576 с.

Додаткова

1. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за редакцією В.Г. Кременя. – К. : Освіта, 2004. – 384 с.
2. Зязюн І.А. Основи педагогічної майстерності / І.А. Зязюн . – К. : Наукова думка, 1987. – 209 с.
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.С.Костюк. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.
4. Куцевол О. Методика літератури – наука, заснована на творчості / О. Куцевол // Дивослово. – 2006. – № 3. – С. 19 – 24.
5. Олійник І.М. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. / І. М. Олійник – Рівне, 2010. – 164 с.
6. Савченко О. Сучасний урок: суб'єктивність навчання і варіативність структури / О.Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 11 – 16
7. Скорина Л. Аналіз художнього твору : навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Л. Скорина. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2013. — 424 с. / [Електронний ресурс] / Л.Скорина. – Режим доступу: http://www.bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_1624021366.pdf . – Назва з екрана.